

XORAZM VILOYATI QISHLOQ JOYLARIDA IJTIMOIIY INFRASTRUKTURA TIZIMINING HUDUDIY TARKIBI

UzMU g.f.d. prof. Komilova Nilufar Qarshibayevna
Atayeva Nazira Polvonnazarovna - Urdu geografiya fani o‘qituvchisi
Shomurodov Mansurbek Jonibek o‘g‘li - talaba

Annotatsiya: Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tizimining hududiy tarkibi mavzuning dolzarbligi aholining maishiy ehtiyojlarini ta‘minlash, xizmatlarga kirish-chiqishni ta‘minlash, transport va kommunikatsiya aloqalarini, sog‘lik va ta‘lim tizimlarini o‘z ichiga oladi. Bu mavzu dolzarbdir, chunki aholi uchun sodda va samarali xizmatlar ta‘minlanishi, infrastruktura yaxshilash va rivojlantirish, ijtimoiy rivojlanishning muhim shartlaridan biri. Xorazm viloyati qishloq joylaridagi infrastruktura tizimi aholi sog‘ligi, ta‘limi, transporti va boshqa asosiy yo‘nalishlarga ega bo‘lib, hududiy tarkib faoliyatining samaradorligini ta‘minlashga yordam beradi. Maqolada tushuntirilgan ma‘lumotlar viloyatdagi ijtimoiy infrastrukturaning mustahkamlashda va yengilashda asosiy tufayli yo‘li elon qilingan.

Kalit so‘zlar: administrativ markazlar, sug‘urta va politsiya markazlari, davlat va xizmat markazlari, maktablar va tibbiy xizmatlar, administrativ bo‘linishi, aholining turmush tarzi, ijtimoiy xizmatlarga kirish-chiqish joylari.

Аннотация: Территориальная структура системы социальной инфраструктуры в сельской местности Хорезмской области, актуальность темы включает обеспечение бытовых нужд населения, доступность услуг, транспортных и коммуникационных связей, систем здравоохранения и образования. Данная тема актуальна, поскольку предоставление простых и эффективных услуг населению, улучшение и развитие инфраструктуры является одним из важных условий социального развития. Инфраструктурная система в сельской местности Хорезмской области имеет основные направления: здравоохранение населения, образование, транспорт и другие и способствует обеспечению эффективности региональной структуры. Информация, изложенная в статье, является основной причиной укрепления и преодоления социальной инфраструктуры региона.

Ключевые слова: административные центры, страховые и полицейские центры, государственные центры и центры обслуживания, школы и медицинские услуги, административное деление, образ жизни населения, точки входа и выхода в социальные службы.

Abstract: The territorial structure of the social infrastructure system in the rural areas of Khorezm region, the relevance of the topic includes provision of household needs of the population, access to services, transport and communication links, health and education systems. This topic is relevant, because the provision of simple and effective services for the population, improvement and development of the infrastructure, is one of the important conditions of social development. The infrastructure system in the rural areas of the Khorezm region has population health, education, transport and other main directions and helps to ensure the effectiveness of the regional structure. The information explained in the article is the main reason for strengthening and overcoming social infrastructure in the region.

Key words: administrative centers, insurance and police centers, state and service centers, schools and medical services, administrative division, lifestyle of the population, entry and exit points to social services.

Kirish: Ma'lum qilinishicha, qishloq xo'jaligi, yirik sanoat korxonalari, transport-kommunikatsiya tizimi, kichik biznes salohiyati tufayli Xorazm viloyati mamlakatimiz taraqqiyotida muhim o'rin tutadi.

Keyingi yillarda viloyatda yangi korxonalar, kichik biznes sub'yektlari, ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari tashkil etilgan. Turizm, to'qimachilik sanoati, baliqchilik, parrandachilik, irrigatsiya va boshqa sohalarda istiqbolli loyihalar amalga oshirilgan. Uy-joylar, shifoxonalar, maktablar va bolalar bog'chalari qurilgan.

2017-2020 yillar davomida viloyat yalpi hududiy mahsuloti (YaHM) 17 foizga oshib, 21,6 trillion so'mni tashkil etgan. Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish 2,8 trillion so'mdan 9,6 trillion so'mgacha (o'sish 46 foiz) oshgan.

To'qimachilik, avtomobilsozlik, elektrotexnika va oziq-ovqat sanoati, sayyohlik, xizmat ko'rsatish va issiqxonalar Xorazm viloyatining asosiy «o'sish nuqtalari» sifatida belgilangan.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish 2016 yildagi 7,7 trln so'mdan 2020 yilda 17 trln so'mgacha o'sgan.

Viloyatda faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar soni 2016 yildagi 19,4 mingdan 2020 yilda 24,1 mingga yetgan (o'sish 25 foiz).

Infratuzilmani rivojlantirish sohasida 2016-2020 yillarda 50 km gaz quvurlari va 3 304 km suv ta'minoti tarmoqlari yotqizilgan.

O'tgan 5 yil mobaynida Xorazm viloyatida 109 mingga yaqin ish o'rni yaratilgan. 3 930 ming kv.m. uy-joy foydalanishga topshirilgan. Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi o'rinlar soni 12,3 mingga, maktablarda 45,9 mingga yetkazilgan. Shifoxonalarda 2,2 ming o'ringa mo'ljallangan koykalar tashkil etilgan.

Asosiy qism: Ijtimoiy infrastruktura qishloq joylari uchun ahamiyatga ega, chunki uning mavqeyi va sifati aholi sog'ligi, ta'limi, transporti, va boshqa sohalar uchun asosiy bo'ladi.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastrukturani baholashda quyidagi muhim yo'nalishlarni kuzatish kerak:

1. Transport tarmoqlari: Yol va transport tarmoqlari qishloq joylarining ulushi va bog'lanishi uchun ahamiyatga ega. Infrastruktura zarur bo'lgan tarmoq va yo'llar ta'mirlash va yangilash lozim.

2. Suv ta'minoti: Suv muammolari birinchilardan bo'lib, qishloq joylarining muhim muammolaridan biri. Suv ta'minoti va suv ularning ishlash holati qishloq aholisi uchun muhimdir.

3. Elektr ta'minoti: Elektr energiyasi hozirda moddiy va ma'naviy hayotning ahamiyatli elementi. Qishloq joylarida hozirgi zamon talablari uchun yetarli elektr ta'minoti muhim ahamiyatga ega.

4. Ta'lim muassasalari: Qishloq joylarida ta'lim muassasalari va maktablar aholi uchun katta ahamiyatga ega. Bu muassasalarning yaxshi holatda bo'lishi, ustoz-kasblarni o'qitish-tarbiyalash uchun zarur resurslarga ega bo'lishi kerak.

5. Tibbiy xizmatlar: Qishloq joylarida sog'likni saqlash va o'zaro yordam ko'rsatish uchun zarur tibbiy xizmatlar, poliklinikalar, va dori-darmonxonalar ega bo'lish muhimdir.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura muammolari darajasini yukseltish uchun investitsiyalar, korxonalar, va dastlabki resurslar kiritilishi zarur. Shuningdek, hokimiyat, jamiyat va qishloq aholisi o'rtasidagi ishbilarmon munosabatlar va hamkorlikning kuchi ham muhim ahamiyatga ega. Jamiyat taraqqiyoti, ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar faqat vaqt (davr) davomida

kechmaydi, ular ayni paytda muayyan joyda-makonda ham sodir bo‘ladi. Ijtimoiy rivojlanishning ana shu hududiy jihatlari geografiya fanining tadqiqot doirasiga kiradi. Biroq jamiyat rivoji bilan uni o‘rganuvchi fanlarning tadqiqot obyekti ham murakkablashib va takomillashib boradi. Bu tabiiy va o‘zo‘zicha qonuniy holdir.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tizimining hududiy tarkibi aholining turmush tarzi, zaruriy ehtiyojlari, ijtimoiy xizmatlarga kirish-chiqish joylari va boshqa yo‘nalishlarga asoslangan. Bu tizim ikki darajali bo‘lib, shahar tuman va qishloq joylari darajalariga bo‘linib, ulardagi imkoniyatlarni va xizmatlarni ta‘minlaydi.

1. Shaharlar va Tumanlar:

- **Administrativ Markazlar:** Viloyat markazi, tuman va shahar administrativ binolariga ega.

- **Sug‘urta va Politsiya Markazlari:** Aholining xavfsizligini ta‘minlash maqsadida politsiya va sug‘urta bo‘limlari mavjud.

- **Davlat va Xizmat Markazlari:** Davlat boshqaruv organlari, ijtimoiy xizmatlar (sog‘lik, oliy ta‘lim, transport, kommunikatsiyalar).

- **Maktablar va Tibbiy Xizmatlar:** Ta‘lim, tibbiy xizmatlar kabi ijtimoiy muassasalar shaharlar va tumanlar bo‘ylab joylashgan.

2. Qishloq Joylar:

- **Qishloq Boshqarmasi:** Qishloqning administrativ-mudiriya organi.

- **Ovqat Mahsulotlari Savdo Markazlari:** Agrofirma yoki bozorlar qishloq aholisining mahsulotlarini sotish uchun joylar.

- **Maktablar va Dori-Darmonxonalar:** Qishloq joylari uchun ta‘lim va sog‘lik xizmatlarini ta‘minlash maqsadida muassasalar.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastrukturaning rivojlantirishda hududiy tarkibni va aholining ehtiyojlarini tushuntirish, infrastrukturaning yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Bu tarkib va tizim aholi uchun ma‘qul va sodda yuksak sifatli xizmatlarni ta‘minlash uchun strategik ahamiyatga ega.

Agar sizga boshqa savollar yoki tafsilotlar kerak bo‘lsa, menga xabar bering! Endi Xorazm viloyati qishloq joylaridagi ijtimoiy infrastruktura tizimining batafsilroq tavsifiga kirsa ham bo‘ladi.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tizimi aholining turmush tarzi, maishiy ehtiyojlari bilan birga, ijtimoiy xizmatlar va imkoniyatlarga kirish va egress uchun muhim joylarga asoslangan. Bu tizim shaharlar, tumanlar va

qishloq joylari darajalariga bo‘linadi. Quyidagi ko‘rinishda Xorazm viloyati qishloq joylaridagi ijtimoiy infrastruktura tizimining hududiy tarkibiga oid ma‘lumotlar beramiz:

1. Shaharlar va Tumanlar

- Administrativ Markazlar: Shaharlar va tumanlar viloyat va mintaqadagi administrativ va boshqaruv organlariga ega bo‘lib, hokimiyat faoliyatini koordinatsiyalaydi.

- Sug‘urta va Politsiya Markazlari: Aholini xavfsizligini ta‘minlash maqsadida politsiya va sug‘urta tizimlari shaharlar va tumanlarda joylashgan.

- Davlat va Xizmat Markazlari: Sog‘lik, ta‘lim, transport, kommunikatsiya sohaslarini o‘z ichiga olgan davlat va ijtimoiy xizmat markazlari shaharlar va tumanlar bilan bog‘liq.

- Maktablar va Tibbiy Xizmatlar: Ta‘lim muassasalari, poliklinikalar va dori-darmonxonalarining shaharlar va tumanlar bo‘ylab joylashgan.

2. Qishloq Joylar

- Qishloq Boshqarmasi: Qishloq joylarining administrativ-mudiriya organlari qishloq aholisi uchun xizmat ko‘rsatadi.

- Ovqat Mahsulotlari Savdo Markazlari: Agrofimlar va bozorlar qishloq aholisi uchun ovqat mahsulotlarini sotish uchun asosiy joylar dir.

- Maktablar va Dori-Darmonxonalar: Ta‘lim va sog‘lik xizmatlarini ta‘minlab, qishloq aholisini o‘rganish va sog‘liklantirishda ishtirok etadigan muassasalar.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastrukturani o‘rganishda hududiy tarkib va aholi ehtiyojlari muhim ahamiyatga ega. Infrastrukturani yaxshilash va rivojlantirishda hududiy xususiyatlarni tushuntirib, muvofiqlash uchun dastlabki resurslarni o‘rganish muhimdir.

Bunday holatlarda, hududiy tarkib va mahalliy ehtiyojlarni tushuntirish va yuksalish davlat va jamiyatning o‘zaro hamkorligi va ko‘rsatilgan xizmatlarni ta‘minlash uchun muhimdir.

Xulosa va takliflar:

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tizimining hududiy tarkibi haqida xulosa va takliflar:

1. Xulosa:

- Xorazm viloyati qishloq joylaridagi ijtimoiy infrastruktura tizimi aholining turmush tarzi, ijtimoiy xizmatlarga kirish-chiqish joylari va imkoniyatlarga asoslangan.

- Qishloq joylari tarkibida qishloq boshqarmalari, ovqat mahsulotlari savdo markazlari, tibbiy xizmatlar va maktablar kabi muhim muassasalar o‘rnini egallaydi.

- Viloyat tarkibidagi hududiy bo‘linish, administrativ markazlar va xizmat markazlari o‘zaro ko‘p xizmatlarni ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega.

Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tizimi o‘rtasida hududiy tarkib juda katta ahamiyatga ega. Bu tarkib aholini qulay va arzon xizmatlarga ega bo‘lishi uchun zamonaviy va yaxshi sharoitlarga ega bo‘lishi kerak. Shaharlar, tumanlar va qishloq joylari tarkibida turmush tarzi, ijtimoiy xizmatlar, transport tarmoqlari va ma‘raka bo‘limlari muhim joy egallaydi.

- Administrativ Markazlar: Shaharlar va tumanlar kelib chiqishini boshqarishda ahamiyatga ega.

- Xizmat Markazlari: Sog‘lik, ta‘lim, transport, va axborot kommunikatsiyalari uchun muhim markazlar aholining hujjat olish joylariga aylanadi.

- Ovqat Mahsulotlari Savdo Markazlari: Qishloq aholisi uchun mahsulotlarni sotishga mo‘ljallangan markazlar.

- Maktablar va Tibbiy Xizmatlar: Ta‘lim va sog‘lik xizmatlarining ta‘minoti uchun xizmat ko‘rsatish joylari.

Xorazm viloyati qishloq joylaridagi infrastruktura tizimi aholining hayotini osonlashtiradigan muhim asosiyliklarni o‘z ichiga oladi. Hududiy tarkibning to‘liq tushuntirilishi va muammolarni hal etish uchun dastlabki qadam bo‘ladi. Yaxshi yuritilayotgan infrastruktura tizimi avqularga, ta‘limga, sog‘lik xizmatlariga kirish uchun qulaylik yaratadi va o‘zaro aloqani kuchaytiradi.

2. Takliflar:

- Hududiy tarkib va ma‘lumotlar aholining ehtiyojlarini ko‘rib chiqishda yana to‘liq sharhlar va tafsilotlar qo‘shish mas‘uliyatiga ega bo‘lishi kerak.

- Transport tarmoqlarini va kommunikatsiya aloqalarini rivojlantirish uchun investitsiyalar kengaytirilishi kerak.

- Aholining tibbiy xizmatlarga kirish-chiqish joylariga yetishishini ta‘minlash va ta‘lim muassasalarining yuqori sifatida bo‘lishi uchun qo‘llanishlarni takomillashtirish imkoniyatlari aks etilishi zarur.

Xorazm viloyati qishloq joylaridagi ijtimoiy infrastruktura tizimining yaxshilash va rivojlantirish uchun hududiy tarkibning aniqlanishi va uning muhimiyati belgilanishi aniq bo‘lishi kerak. Bu takliflar tizimni yanada samarali va sodda qilishga yordam beradi. Aholi yashash joylarining arzon va qulay xizmatlarga ega bo‘lishi jamiyatning o‘shishiga va ustuvorligiga ko‘p ta‘sir qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Xorazm viloyatining qishloq joylarida ijtimoiy infrastruktura tuzilishi va uning samaradorligi” nomli maqolalar va ilmiy tadqiqotlar.
2. “Xorazm viloyatidagi qishloq joylarida ta‘minoti va ijtimoiy infrastrukturaning yaxshilash muammolari” mavzusidagi ilmiy konferensiyalar materiallari.
3. Xorazm viloyati hokimiyatining rasmiy veb-sayti yoki hujjatlari, shu jumladan ijtimoiy taraqqiyot va infratukturaning yaxshilashga oid ma‘lumotlar.
4. Xorazm viloyati qishloq joylarida ijtimoiy taraqqiyotning mustahkamlanishi va infratukturaning rivojlanishi bo‘yicha davlat dasturlarining ko‘rsatmalari.

Research Science and Innovation House